

**หลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดราชบุรี***
BUDDHA-DHAMMA FOR HUMAN RESOURCE DEVELOPMENT OF THE
RATCHABURI EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE

วินัส ธรรมสารโรธ, เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง, สุรพล สุษะพรหม
Venus Thamsarorat, Kiattisak Suklueang, Surapon Suyaprom
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Corresponding Author E-mail: Venusthamsarorat@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 2. เพื่อนำเสนอหลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดราชบุรี ดำเนินการวิจัยแบบผสมผสานวิธีการวิจัยเชิงปริมาณแจกแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างจำนวน 181 คนและเชิงคุณภาพสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 18 รูปหรือคน โดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Multiple Regression Analysis) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.80$, S.D.= 0.61) เรียงลำดับได้ดังนี้ 1. การพัฒนาตนเองทางวิชาชีพ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในระดับองค์กรและระดับเครือข่าย 2. มีจิตวิญญาณความเป็นครู แสวงหาความรู้ มุ่งมั่นในการทำงานเพื่อให้สัมฤทธิ์ผล มีจิตวิญญาณความเป็นครูเพื่อประโยชน์ต่อลูกศิษย์ 3. ศักยภาพในการจัดการเรียนการสอน มีความรู้ ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือ 4. ความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล โดยสามารถใช้โปรแกรมเพื่อสร้างสื่อดิจิทัลได้อย่างดี สร้างสรรค์ และมีจริยธรรม และ 5. ทักษะในการปฏิบัติหน้าที่โดยมีทักษะในการทำงานเป็นทีม การแก้ไขปัญหา การสื่อสารกับผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน 2. หลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดราชบุรี มีความสัมพันธ์ดังนี้ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ทั้ง 5 ด้าน โดยนำหลักพุทธ

*Received September 11, 2023; Revised September 14, 2023; Accepted September 15, 2023

ธรรมได้แก่ ไตรสิกขา เข้ามาพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ประกอบด้วย 1. ศील พฤติกรรม โดยประพฤติ ปฏิบัติในทางที่ดีทั้งทางกาย วาจา และใจ 2. สมာธิ จิตใจมุ่งมั่น โดยปฏิบัติงานโดยเอาใจใส่ไม่ตรวจสอบผลงานอยู่เสมอ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความอดทน 3. ปัญญา องค์ความรู้โดยมีสติและแก้ไขโดยใช้หลักเหตุผล ปฏิบัติขัดเกลากิเลสลดความโลภ โกรธ หลง

คำสำคัญ: หลักพุทธธรรม; การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์; สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

Abstract

The objectives of this research article were as follows: 1. To study the human resource development of the Ratchaburi Educational Service Area Office. 2. To present Buddha-dhamma principles for developing human resources of the Ratchaburi Educational Service Area Office, conducted by mixed research methods. The quantitative research collected data by distributing questionnaires to 181 samples, and the qualitative research was conducted by interviewing 18 key informants. Data analysis using frequency, percentage, mean, standard deviation (S.D.), stepwise multiple regression analysis with a statistical package.

The research results found that 1. Human resource development of the Ratchaburi Educational Service Area Office Overall was at a high level ($\bar{X}=4.80$, S.D.=0.61) arranged as follows: 1. Professional self-development Exchange knowledge together at the organisational and network levels. 2. To have the spirit of being a teacher, seeking knowledge, committed to working to achieve results, and having the spirit of being a teacher for the benefit of students. 3. Potentials for organising teaching and learning and having knowledge and the ability to organise learning activities that focus on learners as being important in a cooperative way. 4. Knowledge and ability to use digital technology; They could use the program to create digital media reasonably, creatively, and ethically; and 5. skills in performing their duties, working as a team, troubleshooting, and communicating with supervisors and co-workers 2. Buddha-dhamma principles for human resource development of the Ratchaburi Educational Service Area Office were as follows: Developing human resources in all 5 areas by applying the principles of Buddhism, namely the Threefold Training Principles, to develop human resources,

consisting of 1. Sila, precepts: behaviour by behaving and acting in a good way, both physically, verbally, and mentally. 2. Samadhi, concentration: a determined mind that performs work passionately, continuously checks the results, and performs duties with patience. 3. Panna, wisdom: knowledge by being mindful and correcting using reason, practising purifying defilements to reduce greed, anger, and delusion.

Keywords: Buddha-dhamma Principles; Human Resource Development; Educational Service Area Office

บทนำ

องค์การทางการศึกษามีความแตกต่างจากองค์การทั่วไปในเป้าหมายขององค์การ องค์การทางการศึกษามีภารกิจสำคัญอย่างยิ่งคือ การพัฒนาคนซึ่งบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขเช่นเดียวกับงานวิจัยของ เสกสรรค์ สนวา และคณะ (2564) ที่ชี้ให้เห็นว่าการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในชุมชนประชาธิปไตย ควรประกอบสร้างด้วย 1. กระบวนการพัฒนา 2. การสนับสนุนจากหน่วยงานภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง 3. ทักษะและความรู้ 4. คุณธรรมและจริยธรรม 5. เวลาและสถานที่ และ 6. วัฒนธรรมประเพณีและทุนชุมชน และยังสอดคล้องกับองค์การในการจัดการศึกษาไว้ในมาตรา 31 ว่า กระทรวงมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการส่งเสริม และกำกับดูแลการศึกษาทุกระดับและทุกประเภท กำหนดนโยบาย แผน และมาตรฐานการศึกษา สนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษา ส่งเสริมและประสานงานการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และการกีฬาเพื่อการศึกษา รวมทั้งการติดตามตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการศึกษา และราชการอื่นตามที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงหรือส่วนราชการที่สังกัดกระทรวง เป้าหมายดังกล่าวจะประสบความสำเร็จได้จึงอยู่ที่ครูและบุคลากรทางการศึกษาซึ่งถือเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญขององค์การทางการศึกษา (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2553) นอกจากนั้นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ความสำคัญกับการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาเนื่องจากครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นผู้มีความสำคัญในการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ให้มีความรู้ มีทักษะ สมรรถนะ และคุณลักษณะตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

และทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 จึงได้จัดทำโครงการกิจกรรมเพื่อพัฒนาด้วยรูปแบบ และวิธีการที่หลากหลาย ให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีศักยภาพในการขับเคลื่อน ยกระดับคุณภาพการศึกษา รวมถึงส่งเสริม สนับสนุนผู้บริหารสถานศึกษา และ ศึกษานิเทศก์ให้ได้รับการพัฒนาสมรรถนะทุก ๆ ด้าน เพื่อให้การบริหารงานและปฏิบัติงาน มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (แผนพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา, 2566)

จังหวัดราชบุรีสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 3 ซึ่งพบว่าการพัฒนาครูและ บุคลากรทางการศึกษาในพื้นที่จังหวัดราชบุรี พบว่ายังมีปัญหาอยู่หลายด้านทั้ง 1. บุคลากร ที่ได้รับมอบหมายการปฏิบัติหน้าที่งาน กศจ. เป็นกลุ่มอำนวยการ ซึ่งวาระการประชุมส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับระเบียบ กฎหมาย ข้อบังคับ เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล ทำให้ บุคลากรผู้จัดทำรายงานการประชุมไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบ กฎหมาย ข้อบังคับ ในการบริหารงานบุคคล ส่งผลให้การปฏิบัติหน้าที่ไม่ตรงกับความรู้ ความสามารถ อาจส่งผลเสียหายได้ในอนาคต 2. การกำหนดการประชุมในบางครั้ง ไม่สามารถกำหนดได้ เองตามความประสงค์ ขึ้นอยู่กับเรื่องที่ได้รับแจ้งในแต่ละคราว ซึ่งบางครั้งการประชุมต้อง จัดแบบกระชั้นชิด การเตรียมความพร้อม การจัดเตรียมเอกสารประกอบการประชุม ไม่ทัน ต่อความต้องการ เนื่องจากบุคลากรมีไม่เพียงพอ 3. งบประมาณในการประชุมที่ได้รับ จัดสรรมีไม่เพียงพอกับการใช้จ่าย ตามที่ได้รับจัดสรรมีเพียงค่าเบี้ยประชุม ค่าเดินทางไป ราชการ และค่าอาหารว่างและเครื่องดื่ม ซึ่งทำให้ไม่สามารถเบิกจ่ายเป็นค่าจัดทำรูปเล่ม เอกสารในการประชุม ค่าวัสดุอุปกรณ์ประกอบการประชุม และค่าอาหาร ส่งผลให้ต้องขอ ใช้งบประมาณสำนักงานที่มีอยู่เพียงน้อยนิดในการดำเนินงานในสำนักงาน (กลุ่มบริหารงาน บุคคล สำนักงานศึกษาธิการภาค 3, 2562)

จากความสำคัญของปัญหาดังกล่าวจึงทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาเกี่ยวกับ หลักพุทธ ธรรมเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดราชบุรี โดย การศึกษาค้นคว้าได้นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้ามาประยุกต์กับศาสตร์ทางตะวันตก เพื่อให้เห็นถึงแนวทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยอาศัยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เข้ามาพัฒนาด้านจิตใจ ผลจากการศึกษาค้นคว้านี้จะทำให้ได้องค์ความรู้ใหม่ ซึ่งสามารถ นำไปใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่โดยอาศัยการบูรณาการ ระหว่างศาสตร์ตะวันตกและหลักธรรมในพระพุทธศาสนา และช่วยให้นักวิจัย นักวิชาการ หรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง สามารถนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ อันเป็น พื้นฐานสำหรับการศึกษาวิจัย และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามแนวทางที่นำเสนอต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดราชบุรี
2. เพื่อนำเสนอหลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดราชบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดรูปแบบการวิจัยโดยใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) มีทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพมุ่งเน้นการวิเคราะห์ในเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) มีแบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มเดียวโดยไม่มีการทดลอง

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ บุคลากรสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดราชบุรี จำนวน 332 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา, 2565)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้การคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane (1973) ได้ขนาดตัวอย่างจำนวน 181 ตัวอย่าง

2.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญประกอบด้วย ผู้บริหารของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดราชบุรี จำนวน 4 คน ครูในเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดราชบุรี จำนวน 4 คน บุคลากรทางการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดราชบุรี จำนวน 3 คน ตัวแทนผู้ประกอบการ จำนวน 2 คน นักวิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์ จำนวน 3 คน นักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 2 รูปหรือคนรวม 18 รูปหรือคน

3. เครื่องมือที่ใช้การวิจัย

ในการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือแบ่งเป็น 4 ส่วน ประกอบด้วย 1. ปัจจัยส่วนบุคคล 2. กระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ 3. หลักไตรสิกขา และ 4. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดราชบุรี ส่วนในการวิจัยเชิงคุณภาพใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเป็นเครื่องมือ โดยการสัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยเชิงปริมาณเก็บรวบรวมข้อมูลจาก บุคลากร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดราชบุรี จำนวน 181 ตัวอย่าง และการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 18 รูปหรือคน และสนทนากลุ่มเฉพาะ 9 รูปหรือคน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา โดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Multiple Regression Analysis) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ และศึกษาภาคสนามด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อยืนยันผลการศึกษาเชิงปริมาณจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญอีกครั้งหนึ่ง

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.61) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้านโดยเรียงลำดับดังนี้ การพัฒนาตนเองทางวิชาชีพ ($\bar{X} = 4.15$) รองลงมาคือ มีจิตวิญญาณความเป็นครู ($\bar{X} = 4.12$) อันดับสามคือ ศักยภาพในการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.08$) ความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ($\bar{X} = 4.05$) และทักษะในการปฏิบัติหน้าที่ ($\bar{X} = 3.99$) ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 หลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดราชบุรี มีดังนี้ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดราชบุรี ทั้ง 5 ด้านประกอบด้วย ศักยภาพในการจัดการเรียนการสอน ทักษะในการปฏิบัติหน้าที่ ความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล การพัฒนาตนเองทางวิชาชีพ และมีจิตวิญญาณความเป็นครู โดยนำหลักไตรสิกขาเข้ามาบูรณาการ เพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดราชบุรี ประกอบด้วย

1. ศีล พุทธกรรม โดยประพฤติ ปฏิบัติในทางที่ดีทั้งทางกาย วาจา มีระเบียบ วินัย ความผิชอบและตรงต่อเวลา

2. สมาธิ จิตใจมุ่งมั่น โดยปฏิบัติงานโดยเอาใจฝักใฝ่ตรวจสอบผลงานอยู่เสมอ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความตั้งใจและอดทนต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ทำวัตร สวดมนต์เพื่อให้จิตใจสงบสุข

3. ปัญญา ความรอบรู้ โดยยอมรับการเปลี่ยนแปลง มีสติและแก้ไขโดยใช้หลักเหตุผล ปฏิบัติซัดเลาภิเลสลดความโลภ โกรธ หลง ทำงานแบบรู้จริง ลงมือปฏิบัติ และสัมผัสผลลัพธ์ที่ดี

อภิปรายผลการวิจัย

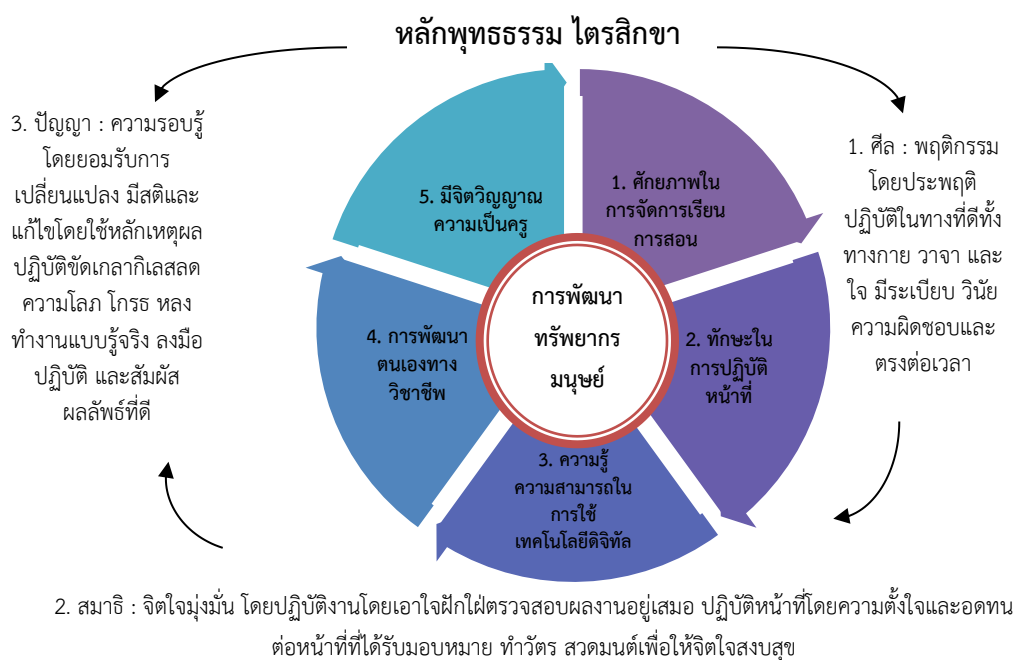
การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดราชบุรี พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้านโดยเรียงลำดับดังนี้ การพัฒนาตนเองทางวิชาชีพ รองลงมาคือ มีจิตวิญญาณความเป็นครู อันดับสามคือ ศักยภาพในการจัดการเรียนการสอน ความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และทักษะในการปฏิบัติหน้าที่ ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สายรุ่ง บุปผาพันธ์ (2558) เรื่อง การพัฒนาทุนมนุษย์ตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน พบว่า การพัฒนาที่ตัวบุคคลเพื่อให้บุคคลนั้น ๆ มีศักยภาพในการสนองต่อความต้องการขององค์การและสังคมโดยมีกิจกรรมต้องปฏิบัติได้แก่การฝึกอบรม การศึกษา และการพัฒนา ซึ่งเป็นการพัฒนาที่เพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ความสามารถ ตลอดจนทัศนคติ และการพัฒนาทุนมนุษย์ตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดภาคเหนือตอนล่างเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนมีแนวทางในการพัฒนาบุคลากรเพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถทักษะ ตลอดจนทัศนคติในการปฏิบัติงานโดยได้มีการจัดทำแผนแม่บทในการพัฒนาข้าราชการพนักงนลูกจ้างประจำและพนักงานจ้าง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนะยุทธ เกตุอยู่ (2559) เรื่อง รูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เชิงพุทธตามแนวทางของ พระสังฆพัฒนาในจังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า สภาพการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า ด้านการศึกษา ได้แก่ การสอนศีลธรรมในโรงเรียน การบำเพ็ญประโยชน์ต่อสาธารณชน ด้านการฝึกอบรม ได้แก่ โครงการค่ายพุทธบุตร โครงการธรรมะสู่โรงเรียน ด้านการพัฒนา ได้แก่ การนำบุคคลนั้นมาเป็นตัวอย่างในการพัฒนาบุคคลอื่น การให้รางวัลเกิดจากผลของศึกษาและฝึกอบรม ทำให้เกิดความสงบเรียบร้อยในชุมชน เกิดความไม่ประมาทในกิจวัตรประจำวันความขัดแย้งลดลง และเกิดความรักความสามัคคีมากยิ่งขึ้น

หลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดราชบุรี มีดังนี้ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดราชบุรี ทั้ง 5 ด้านประกอบด้วย ศักยภาพในการจัดการเรียนการสอน ทักษะในการปฏิบัติหน้าที่ ความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล การพัฒนาตนเองทางวิชาชีพ และมีจิตวิญญาณความเป็นครู โดยนำหลักไตรสิกขาเข้ามามีบูรณาการเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดราชบุรี ประกอบด้วย 1. ศีล พุทธธรรม โดยประพฤติ ปฏิบัติในทางที่ดีทั้งทางกาย วาจา และใจ มีระเบียบ วินัย ความผิชอบและตรงต่อเวลา 2. สมาธิ จิตใจมุ่งมั่น โดยปฏิบัติงานโดยเอาใจใส่ตรวจสอบผลงานอยู่เสมอ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความตั้งใจและอดทนต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ทำวัตร สวดมนต์เพื่อให้จิตใจสงบสุข 3. ปัญญา ความรอบรู้ โดยยอมรับการเปลี่ยนแปลง มีสติและแก้ไขโดยใช้หลัก

เหตุผล ปฏิบัติขัดเกลากิเลสลดความโลภ โกรธ หลง ทำงานแบบจริงจัง ลงมือปฏิบัติ และ สัมผัสผลลัพธ์ที่ดี สอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูปลัดสิทธิชัย วิสุทธิโร (2564) เรื่อง การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดจันทบุรี พบว่า การบูรณาการหลักพุทธธรรมคือหลักไตรสิกขา 3 เพื่อให้ เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่ถูกต้องตามหลักการและหลักธรรม ดังนี้ 1. สีสสิกขา ประกอบด้วย จัดกิจกรรมด้านศาสนา โดยนิมนต์พระมาสอนธรรมะและสันทนาธรรมจากนักบวช จัดปฏิบัติธรรมรักษาศีลที่วัด ทุกวันพระ สวดมนต์ ทำบุญตักบาตรและการปฏิบัติธรรมร่วมกัน ในโอกาสพิเศษต่าง ๆ ร่วมกัน 2. จิตตสิกขา ประกอบด้วย มีการมีการเปิดห้องสวดมนต์หรือห้องทำสมาธิระหว่างรอแพทย์ตรวจ ส่งเสริมฝึกการเย็บปักถักร้อย การทำขนมไทยและมีโครงการฝึกปฏิบัติธรรมให้แก่ผู้สูงอายุทุกวันพระ 3. ปัญญาสิกขา ประกอบด้วย มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพกาย จิตใจ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย จิตใจ

องค์ความรู้จากการวิจัย

จากการวิจัยสามารถสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้เกี่ยวกับหลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดราชบุรี ได้ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากภาพดังกล่าวสามารถอธิบายองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย ได้ดังนี้ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดราชบุรี ทั้ง 5 ด้านประกอบด้วย 1. ศักยภาพในการจัดการเรียนการสอน โดยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยไม่เน้นการบรรยายแต่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย มีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือ สอดคล้องกับความสนใจ ความต้องการ ความถนัด และความแตกต่างระหว่างบุคคล จัดการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ต่าง ๆ ประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกัน การมอบหมายงานและการนิเทศงาน และจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิธี Active Learning 2. ทักษะในการปฏิบัติหน้าที่ โดยมีทักษะในการทำงานเป็นทีม การแก้ไขปัญหา การสื่อสารกับผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน ทักษะทางเทคโนโลยีดิจิทัล การเจรจาต่อรองและความฉลาดทางอารมณ์ การบริหารความสมดุลในชีวิตสร้างความมั่นใจในตัวเอง 3. ความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล โดยสามารถใช้โปรแกรมเพื่อสร้างสื่อดิจิทัลได้อย่างดีและมีความทันสมัยสามารถใช้งานอินเทอร์เน็ตได้อย่างรวดเร็วและตรงตามที่ต้องการ สามารถใช้งานคอมพิวเตอร์ได้อย่างคล่องแคล่ว รวดเร็ว นำโปรแกรมต่างๆ และสื่อออนไลน์มาใช้ในการทำงานให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีประสิทธิภาพ สร้างสรรค์และมีจริยธรรม 4. การพัฒนาตนเองทางวิชาชีพ โดยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในระดับองค์กรและระดับเครือข่าย พัฒนาศมรรถนะและพัฒนาตนเอง แสดงบทบาทในชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อให้เกิดเป็นวัฒนธรรมองค์กรและสร้างนวัตกรรม พัฒนาทัศนคติทางบวกทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์และจิตใจ ปฏิบัติตนตามหลักการครองตน ครองคน ครองงาน 5. มีจิตวิญญาณความเป็นครู โดยแสวงหาความรู้และพัฒนาตนเองตลอดเวลา สร้างความเชื่อมั่นในตนเอง มุ่งมั่นในการทำงานเพื่อให้สัมฤทธิ์ผล ครีธาในผลสำเร็จที่เกิดจากการปฏิบัติงาน พร้อมจะพัฒนาตนเองเพื่อสร้างจิตวิญญาณความเป็นครู ปฏิบัติงานร่วมกันด้วยความเสมอภาค มีความเสียสละในงานครู แสดงพฤติกรรมให้เป็นที่ประจักษ์น่าชื่นชม ถ่ายทอดความรู้ด้วยความทุ่มเท เพื่อประโยชน์ต่อลูกศิษย์

โดยนำหลักไตรสิกขาเข้ามามีบูรณาการเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดราชบุรี ประกอบด้วย 1. ศีล พฤติกรรม โดยประพฤติปฏิบัติในทางที่ดีทั้งทางกาย วาจา และใจ มีระเบียบ วินัย ความผิชอบและตรงต่อเวลา 2. สมาธิ จิตใจมุ่งมั่น โดยปฏิบัติงานโดยเอาใจใส่เฝ้าตรวจสอบผลงานอยู่เสมอ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความตั้งใจและอดทนต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ทำวัตร สวดมนต์เพื่อให้จิตใจสงบสุข 3. ปัญญา องค์ความรู้ โดยยอมรับการเปลี่ยนแปลง มีสติและแก้ไขโดยใช้หลักเหตุผล ปฏิบัติขัดเกลาจิตใจลดความโลภ โกรธ หลง ทำงานแบบจริงจัง ลงมือปฏิบัติ และสัมผัสผลลัพธ์ที่ดี

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดราชบุรีควรมีนโยบายเกี่ยวกับการนำเครื่องมือ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีอยู่ในปัจจุบัน อาทิ คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ แทปเล็ต โปรแกรมคอมพิวเตอร์ และสื่อออนไลน์ มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการสื่อสาร การปฏิบัติงานและการทำงานร่วมกัน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดราชบุรีควรส่งเสริมด้านทักษะการคิด วิเคราะห์ การทำงานร่วมกัน การสื่อสารความคิดสร้างสรรค์และเทคโนโลยีสารสนเทศ
2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดราชบุรีควรส่งเสริมความรับผิดชอบในหน้าที่ ความรักในวิชาชีพ มีความรัก มีความเมตตา กรุณาต่อมนุษย์ มีความเสียสละอดทน มีคุณธรรมและจริยธรรม
3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดราชบุรีควรส่งเสริมให้บุคลากรเข้ารับการศึกษาคือเป็นระบบอย่างต่อเนื่องและมีความเพียงพอจนกระทั่งสัมฤทธิ์ผลการศึกษา เป็นการศึกษาที่พัฒนาและนำกลับมาใช้งานได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรและการพัฒนาทางเทคโนโลยีว่าส่งผลกระทบต่อการศึกษาไทยอย่างไรบ้าง
2. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาตัวชี้วัดคุณภาพโรงเรียนเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้ตรงกับปัญหาหรือความต้องการของบุคลากรและนักเรียนได้อย่างถูกต้อง

เอกสารอ้างอิง

- กลุ่มบริหารงานบุคคล สำนักงานศึกษาธิการภาค 3. (2562). รายงานผลการดำเนินงานโครงการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดในพื้นที่รับผิดชอบ ของสำนักงานศึกษาธิการภาค 3. กรุงเทพฯ: สำนักงานศึกษาธิการภาค 3.
- ชนะยุทธ เกตอยู่. (2559). รูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เชิงพุทธตามแนวทางของพระสังฆพัฒนาในจังหวัดเพชรบูรณ์ (ดุชนินพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- แผนพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา. (2566). ยุทธศาสตร์ที่ 3 ด้านการส่งเสริม พัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษา. สืบค้น 7 กรกฎาคม 2566, จาก <https://www.obec.go.th/wp-content/uploads/2019/06/รายงานผลการบริหารและพัฒนาทรัพยากรบุคคล.pdf>.
- พระครูปลัดสิทธิชัย วิสุโท. (2564). การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดจันทบุรี (ดุชนิพนธ์ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- เสกสรรค์ สนวา และคณะ. (2564). สังเคราะห์กระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์สู่ความเป็นชุมชนประชาธิปไตย. วารสารการเมืองการปกครอง, 11(3), 45-65.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สายรุ้ง บุปผาพันธ์. (2558). การพัฒนาทุนมนุษย์ตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (ดุชนิพนธ์ พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา. (2566). บุคลากร. สืบค้น 7 มกราคม 2566, จาก <http://rb2.go.th /index.php#>.
- Yamane, T. (1973). *Statistic: An Introductory Analysis* (3rd ed.). New York: Harper and Row.